

Jan van der Kooi Schilderen en laten schilderen in een land dat moe is van de strijd

Kunstenaar Jan van der Kooi uit Burgum is net terug uit de Palestijnse gebieden, waar hij aan studenten gastlessen gaf aan de universiteit van Bethlehem. Het was de tweede keer dat hij in Israël was om te schilderen en te doceren. Eerder gaf hij les aan diverse mensen en groepen in Tel Aviv en Jeruzalem. Kunst kan een brug slaan tussen beide bevolkingsgroepen, hoopt de schilder. Ruurd Walinga

Het is wat hectisch allemaal", zegt Van der Kooi meteen na de eerste kennismaking. „U bent de eerste van zeven interview-aanvragen. Zelfs de *Washington Post* en de *New York Times* willen me interviewen."

Hoe het kan dat iedereen Jan van der Kooi plotseling wil spreken, weet hij niet. Binnenkort komt hij ook op televisie. De Nederlandse publieke omroep maakte opnames toen hij aan het werk was in Bethlehem. Als hij wil, zou Jan van der Kooi gratis de hele wereld over kunnen reizen. Hij heeft uitnodigingen liggen om masterclasses te geven uit alle uithoeken, van Sydney in Australië tot Toronto in Canada. Maar de Burgumer kunstenaar laat zich niet gek maken. Voorlopig blijft hij vooral gefocust op Israël. Binnenkort gaat hij er opnieuw naartoe voor een volgende serie gastlessen.

Net als vorig jaar, toen hij lezingen gaf in Tel Aviv en Jeruzalem, wilde Van der Kooi geen honorarium voor zijn kennisoverdracht. Hij vroeg in plaats daarvan ook ditmaal weer om een auto met chauffeur en een tolk die hem door het land konden leiden. Op deze manier kreeg hij een bijzondere gelegenheid om door de bezette gebieden te rijden.

Jericho
Vooral het verblijf in Jericho heeft hem geraakt, de oudste permanent bewoonde stad ter wereld. Hij bezocht er ook op de plek in de woestijn waar volgens overlevering Jezus na een vastentijd van veertig dagen werd verzocht door de duivel. „Er is daar iets met die plek", ervoer hij. „Wat dat is? Misschien het besef dat

dat daar gebeurd is. Ik vond het een bijzondere locatie."

Het was er ook heet. „Ik heb in Jericho geschilderd in een temperatuur van 42 graden Celsius. Het grote voordeel is dat je olieverfschilderijen in anderhalve dag droog zijn; in Nederland duurt dat wel vier dagen."

Hij maakte een stuk of vijftieng olieverfschilderijen in het land. En hij laat een schetsboek zien met wel honderd tekeningen van taferelen in Israël.

Van der Kooi is geen revolutionair tekenaar en schilder. Integendeel. Hij is een klassieke meester. Zijn grote voorbeeld is Leonardo da Vinci en zijn werk past in de lijn van de oude grootmeesters Rembrandt en Rubens. Van der Kooi tekent en schildert wat hij voor zich

ziet. En dat is geen plaatje of een foto, maar wel een realistische weergave van de werkelijkheid. De Israëlische kunstenaar Sigal Tsabari zag dat toen ze een paar jaar geleden een deel van zijn kunstwerken ontdekte op internet. Ze zocht contact met hem en nodigde hem uit voor een aantal gastlessen tekenen en schilderen door aanschouwing.

Even later, in zijn atelier dat Van der Kooi stevast zijn 'hok' noemt, toont de kunstenaar diverse werken. De tijgers en leeuwen die op het doek zijn vastgelegd, zag hij bij Pantera, de roofdierenopvang in Nijberkoop, de twee Orang-oetans in de apenheul in Apeldoorn. En dat hij zo treffend paarden kan schilderen, komt omdat hij in de universiteitskliniek in Utrecht in kadavers heeft staan snijden.

Armoede

Terug naar zijn ervaringen in Israël. Hij is er drie weken lang geweest ditmaal. 's Ochtends om half zes zat hij vaak al op het dak te schilderen. „Je hebt daar geen schemering. Het is er snel helemaal donker en helemaal licht."

Wat hem trof bij de Palestijnse studenten aan de Dar Al-Kalima universiteit in Bethlehem was hun armoede. Voordat hij les ging geven, ging hij eerst naar de winkel om van zijn eigen geld papier, verf en penselen te kopen. „Het was wel erg *shocking* voor mij om te ontdekken dat die studenten niks hadden. Niks!"

Nu Van der Kooi door zijn vorige en zijn laatste bezoek beide bevolkingsgroepen een beetje heeft leren kennen in Israël komt hij tot de conclusie dat beide partijen bang voor elkaar zijn. En dat ze aan beide kanten vooral ook moe zijn van het

Jan van der Kooi

De 59-jarige Jan van der Kooi groeide op in Bedum. Na de opleiding tot leraar studeerde hij aan kunst-academie Minerva in Groningen. De kunstenaar woont al vier decennia in Burgum en schildert vooral uit (zelf)portretten, naakten, landschappen, stillevens en dieren. Dit na jaar exposeert hij in Haarlem en Rotterdam, volgend jaar in Duitsland en mogelijk in Israël.

alleen maar elkaars vijand zijn. „Je ziet het aan hun gezichten, de uitstraling van de militairen. De verbijstering zie ik in de ogen van de Israëlische soldaten: misschien moet ik schieten? Maar ook in de ogen van de Palestijnen: misschien worden we neergeschoten?"

De Burgumer stelt zich neutraal op in het conflict. Aan beide kanten heeft hij aardige mensen ontmoet. „Ik had altijd al de instelling: ik weiger om te haten. Haat is een gif in je lichaam. Als je haat, dan heb je daar vooral jezelf mee en niet de ander. Haat escaleert de situatie ook alleen maar. Het biedt geen oplossing. Ik wil *open minded* in de wereld staan. Ik denk dat je het verst komt met de opvattingen van die man uit Nazareth."

Enkele studenten in Bethlehem vroegen hem of hij hen ook kon helpen bij het maken van *resistance art*, schilderijen die op de scheidsmuur tussen Israël en de bezette gebieden worden gemaakt. Van der Kooi weigerde. „Ik zei: ik leer je schilderen; hoe hou ik een penseel vast, hoe maak ik een palet, echt de grondbeginselen van het schilderen, maar ik leer je niet wat je schildert. Ik bemoei me niet met de inhoud van de kunst."

Van der Kooi, die opgroeide in een gereformeerd gezin in Bedum, tekent en schildert uit liefde voor de schepping en de Schepper. „Ik teken liever fluitenkruid dan Auschwitz. Ik schilder mooie dingen, graag met licht, zonlicht. Dat geef ik graag door."

Als hij later dit jaar weer terug gaat naar Israël mag hij op de Tempelberg schilderen. „Een gebied dat nu verboden is voor de meeste mensen. Het lijkt me mooi om dan die andere blik op Jeruzalem, op de Olijfberg, te schilderen."

1948

De Palestijnse gebieden Gaza en Westelijke Jordaanoever worden sinds 1948 van elkaar gescheiden door Israël, de staat die in dat jaar werd opgericht.

136

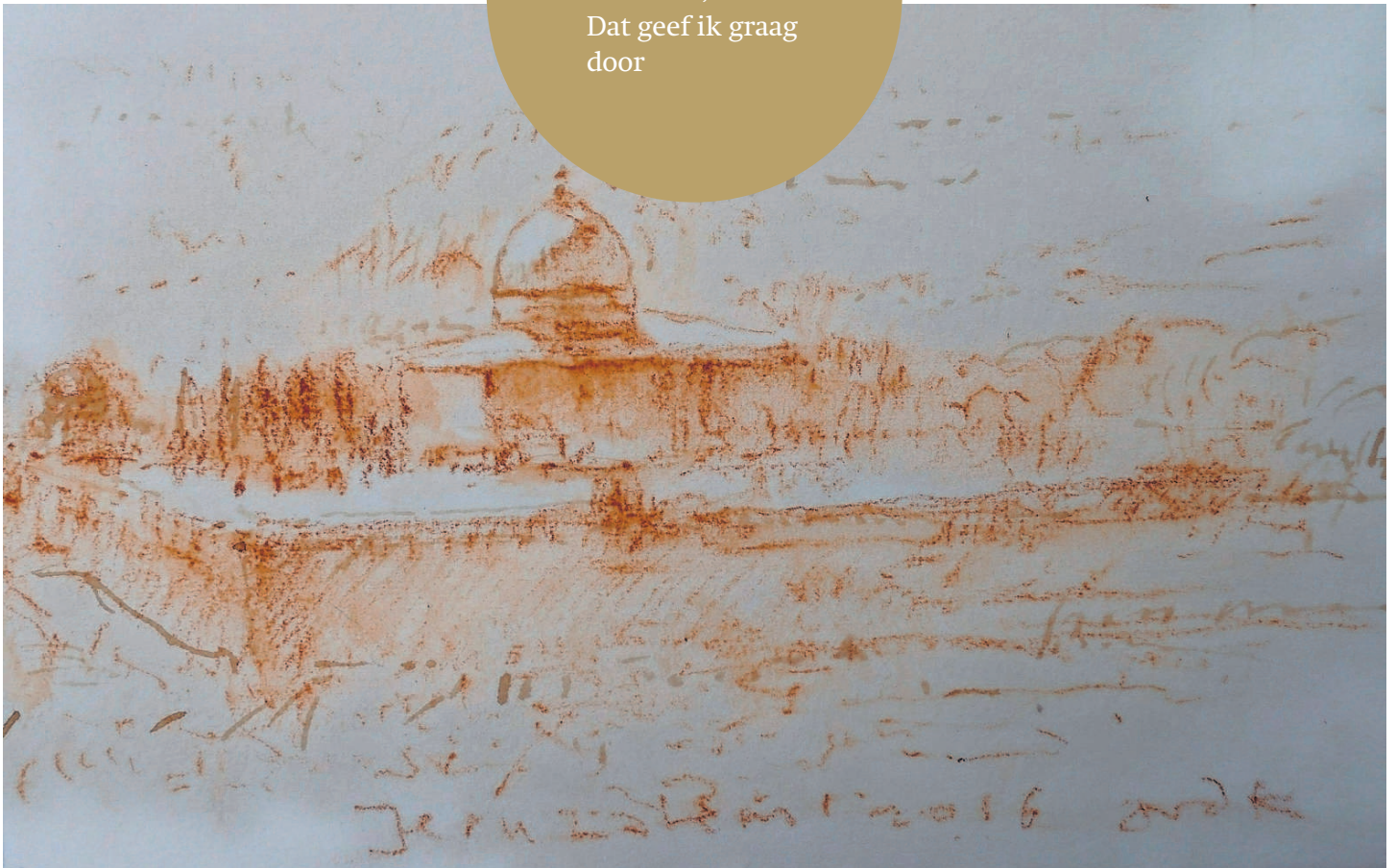
Palestina wordt door 136 van de 193 VN-lidstaten erkend. De meeste westerse landen niet, en zeker niet Israël dat sinds 1967 een groot deel van de gebieden bezet.

2012

De VN waardeerden de positie van Palestina in 2012 met grote meerderheid van stemmen op van 'waarnemer-niet-staat' tot 'waarnemer-staat-niet-ld'.

Ik schilder mooie
dingen, graag
met licht, zonlicht.
Dat geef ik graag
door

Gezicht op de Tempelberg. Boven Betlehem en Oude Joodse man.